

УДК 336.7(477)

Вашенко Є. О.¹

Пахомова І. Г.²

¹ст. гр. ФЕУ-122м ЗНТУ

²канд. економ. наук, доцент, кафедра ФБСС ЗНТУ

ІНФРАСТРУКТУРА ФОНДОВОГО РИНКУ, СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У СВІТІ І В УКРАЇНІ

Актуальність даної теми полягає у тому, що у сучасному світі все більшу роль відіграють процеси та елементи, які забезпечують безперебійну та ефективну діяльність загалом системи, тобто інфраструктура. Саме інфраструктура, як показує досвід багатьох компаній і навіть цілих економік країн, спроможна вивести цілу систему та основні елементи на якісно новий рівень. У цьому контексті фондовий ринок не є винятком і також потребує потужної та всебічної інфраструктури.

Сучасний фондовий ринок це не просто сукупність операцій з цінними паперами, а чітко організована, багатокомпонентна, високотехнологічна система, що забезпечує оптимальні умови для реалізації інвестиційних планів суб'єктів заснованих на цінних паперах. Окрім інвесторів основними учасниками ринку цінних паперів виступають емітенти, які формуючи пропозиції інструментів, прагнуть залучити ресурси для забезпечення ефективності власної діяльності. Інфраструктура як комплекс взаємопов'язаних обслуговуючих структур, що забезпечують функціонування системи, є атрибутом будь-якого ринку в сучасному розумінні. Інфраструктура фондового ринку покликана з найменшими витратами як часу, так і коштів поєднати інтереси продавця цінних паперів та їх покупця в процесі обігу фондових інструментів [1, с.46].

Найбільш важливою ланкою інфраструктури фондового ринку є організатори торгівлі – фондові біржі, діяльність яких спрямована на створення організаційних, технологічних, інформаційних, правових та інших умов для збирання та поширення інформації стосовно попиту і пропозицій, проведення регулярних торгів фінансовими інструментами за встановленими правилами, централізованого укладення і виконання договорів щодо фінансових інструментів, зокрема здійснення клірингу та розрахунків за ними, та вирішення спорів між членами організатора торгівлі [1, с.46].

В сьогоднішній застосування комп'ютерних і телекомунікаційних технологій загострює конкурентну боротьбу всіх інфраструктурних елементів фондового ринку та його учасників, змушує їх удосконалюватися технічно,

технологічно, організаційно. Зміни відбуваються як на біржовому, так і на позабіржовому ринку, змінюється організація їх діяльності. Особливістю нинішньої інфраструктури світового фондового ринку є фактичний паритет між обсягами операцій на біржовому та позабіржовому фондових ринках [2].

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика українського фондового ринку та іноземних фондових бірж у 2015 р.

Показники	Світ	Україна
Капіталізація територіальних лістингових акцій, млрд. дол. США	64 195	39,0
Кількість лістингових акцій, усього, од.	45 537	188
– у т. ч. іноземних, од.	2 963	–
% іноземних компаній	6,5	–
Обсяг торгів акціями, млрд. дол. США	54 700	5,66
Кількість договорів з акціями, од.	10452	0,2
Співвідношення обсягу торгів і капіталізації лістингових акцій,%	85,2	14,5
Середня вартість договору, тис. дол. США	5,2	12,4
Залучення інвестицій за допомогою продажу акцій (IPO / SPO), млрд. дол. США	706	0,001
Співвідношення залучених інвестицій і капіталізації лістингових акцій,%	1,1	0,003
Зміна широкого фондового індексу	+19,6	-8,57
Зміна фондового індексу цін blue chips	+22,5	-4,26
Обсяг торгів облигаціями підприємств, млрд. дол. США	22392	6,2
Кількість договорів з облигаціями підприємств, тис. од.	34455	7,0
Середня вартість договору, тис. дол. США	766	469
Залучення інвестицій за допомогою продажу облигацій, млрд. дол. США	4385	1,63
Частка розміщення в загальному обсязі торгів облигаціями,%	19,58	26,1
Умовна вартість термінових контрактів, трлн дол. США:	2368,2	0,0026
– на акції та індекси акцій;	234,9	0,0004
– на відсоткові ставки;	1987,5	0,0022
– на валюту;	34,9	–
– на товари	110,9	–

На сучасному етапі розвитку інфраструктура фондового ринку представлена інститутами, які забезпечують ефективне функціонування ринку. Так наприклад до інфраструктурних елементів українського фондового ринку відносять: НКЦПФР, Експертну раду, Стратегічну групу при НКЦПФРУ, біржі, спеціальні страхові фонди, депозитарії, інформаційні агентства, незалежні реєстратори, трасти, розрахунково-клірингові палати [2].

Корисним для України може бути досвід Польщі щодо розвитку фондового ринку. Польща є безпосереднім сусідом України, і маючи подібні умови та стан розвитку економіки, свого часу здійснивши відповідні реформи, вона швидкими темпами здобула членство в ЄС. У країні розвинені правова, технічна та інституційна інфраструктури фондового ринку. Остання представлена, зокрема, біржами, Національним депозитарієм цінних паперів, брокерськими конторами, Національним банком Польщі, Польською наглядовою фінансовою комісією, системою позабіржової торгівлі [2].

Не менш цікавим виявляється аналіз тенденцій розвитку біржового ринку в Україні порівняно з іноземними. Так, наприклад, можна відзначити незначний розмір і недостатню ліквідність українського фондового ринку. Зна-

чною мірою це пояснюється тим, що національний ринок капіталу експертами і ЗМІ порівнюється з міжнародними, передусім у контексті показників торгівлі акціями [3].

Джерело:(3)

На основі вищерозглянутих даних можна зробити висновок, що фондовий ринок як світовий так і України відіграють важливу роль у ринковій економіці, хоча протягом останніх років, у зв'язку з економічною кризою послабили свою тенденцію до зростання. Для кращого розвитку ринку цінних паперів необхідні передумови: попит, пропозиція, посередники, системи регулювання і саморегулювання, а також фахівці інвестиційного бізнесу і система підготовки таких фахівців. І, нарешті, потрібні посередницькі організації – брокерські та дилерські фірми, фондові біржі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гриценко Л. Л. Проблеми розвитку фондового ринку України в умовах фінансової глобалізації / Л. Л. Гриценко, В. В. Роєнко // Механізм регулювання економіки. – 2010. – № 2. – с.45–51.

2. Гармонізація законодавства України з директивами ЄС // Цінні папери України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.securities.org.ua/securities_paper/review.php?id=556&pub=397.

3. Фондова біржа «Перспектива» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fbp.com.ua>.